

Offentliggjort d. 21. marts 2009

Arvingers forpligtelser for afdødes gæld ©

*Af advokat (L) Bodil Christiansen og
advokat (H), cand. merc. (R) Tommy V. Christiansen*

www.v.dk

Dagspressen har i denne uge beskæftiget sig med arvingernes hæftelse for afdødes gæld, hvor et dødsbo viser sig at blive insolvent undervejs i dødsbo-behandlingen. Der er tale om et voksende problem. De massive prisfald på ejendoms- og aktiemarkedet har i nogle tilfælde medført, at solide familie-formuer er forsvundet op i den blå luft. Fejlagtige beslutninger i boet kan medføre, at arvinger pludselig hæfter for denne gæld.

Når en person afgår ved døden, skal afdødes formue gøres op og en eventuelt overskud fordeles, i første række til afdødes kreditorer, og i anden række til arvingerne. Formålet med dødsboskiftet er at foretage denne opgørelse og fordeling.

Efter loven kan et dødsbo håndteres på flere forskellige måder, alt afhængigt af dødsboets omfang og økonomiske stilling. Uanset fremgangsmåden har dødsboskiftet dog i alle tilfælde samme formål, nemlig registrering, vurdering og fordeling af boets formue.

Overtagelse af et dødsbo til uskiftet bo, er – som navnet antyder – ikke et skifte i lovens forstand. Her overtager den længstlevende ægtefælle rådigheden over afdødes aktiver og passiver. Først på det tidspunkt, hvor den længstlevende ægtefælle ønsker et skifte eller selv dør, foretages et skifte af førstafdødes formue.

Offentliggjort d. 21. marts 2009

Skifte - små dødsboer

Boudlæg

Er der tale om et dødsbo, hvor aktiverne kun har en ganske begrænset værdi, kan dødsboet afsluttes, stort set uden videre. Denne skifteform kaldes et "boudlæg".

Et dødsbo kan afsluttes ved et boudlæg, hvis *værdien af boets aktiver* efter fradrag af rimelige udgifter ved begravelsen, boets behandling og af gæld, som er sikret ved pant eller på anden tilsvarende måde, ikke overstiger 36.000 kr. (2009)

Er denne betingelse opfyldt, udlægges boets aktiver til den eller de personer, som efter skifterettens opfattelse er den afdødes nærmeste efterladte, eller eventuelt til en institution, som afdøde havde tilknytning til. Det kan også komme på tale at udlægge aktiverne til den, der har betalt eller erklærer at ville betale begravelsen. Er der ingen efterladte, kan boet udlægges til en kommune eller til statskassen.

Afgørende er i denne sammenhæng, at udlægsmodtageren, f.eks. de nærmeste efterladte, *ikke hæfter* ikke for den afdødes gæld. Dog bliver modtageren forpligtet til at dække udgifterne ved begravelsen og boets behandling. Herudover kan Skifteretten betinge udlæg af et overskud af, at udlægsmodtageren ryddeliggør afdødes bolig.

Ægtefælleudlæg

Et ægtefælleudlæg er en særlig og forenklet skifteform, der kan anvendes i tilfælde, hvor der ikke er særligt store midler i boet, men dog mere end de ovennævnte 36.000 kr.

Efter arveloven gælder den regel, at den efterlevende ægtefælle altid har ret til af boet at udtage så meget, at værdien heraf sammenlagt med den efterlevendes bos- og arvelod samt fuldstændige særeje udgør indtil 630.000 kr. (2009).

Offentliggjort d. 21. marts 2009

Formålet med denne regel er at sikre den længstlevende ægtefælle et vist mindste eksistensgrundlag efter den førstafdøde ægtefælles bortgang. Ægtefællens rettigheder efter denne regel går derfor forud for alle andre arvingers rettigheder.

Foreligger der et sådant dødsbo med begrænsede midler, kan Skifteretten træffe beslutning om at afslutte bobehandlingen ved at udlægge boet til den længstlevende ægtefælle.

Men det er samtidig en betingelse eller et led i dette udlæg, at den *længstlevende ægtefælle påtager sig ansvaret* for den afdøde ægtefælles *gæld*.

Andre dødsboer

Er det ikke muligt at afslutte et dødsbo ved overtagelse af boet til uskiftet bo eller ved et bo- eller ægtefælleudlæg, skal der gennemføres en egentlig skiftebehandling af dødsboet.

Her sondres der mellem *privatskiftede boer* og *bobestyrerboer*.

Privatskiftede boer

Ved et privat skifte af et dødsbo varetages bobehandlingen principielt af arvingerne selv. Et privat skifte forudsætter derfor, at arvingerne er enige om at skifte boet ved et privat skifte og enige om de beslutninger, der skal træffes undervejs i boet. Opstår der undervejs i bobehandlingen uenighed om én eller flere konkrete beslutninger, kan enhver af arvingerne altid begære bobestyrerbehandling af boet.

Arvingerne behøver ikke selv rent praktisk at forestå skiftet, men kan vælge at antage sagkyndig bistand til at forestå skiftet, typisk en advokat.

Et privatskiftet bo skal som det klare udgangspunkt være afsluttet 1 år efter dødsfaldet, og således at boopgørelse herefter skal indsendes til Skifteretten inden 3 mdr. Kun i ganske særlige tilfælde kan boperioden på 1 år forventes forlænget af Skifteretten.

Offentliggjort d. 21. marts 2009

Boets gæld

Et centralt spørgsmål for arvingerne er, om arvingerne ved et privat skifte forpligter sig til at overtage afdødes gæld.

Udgangspunktet er, at arvingerne ikke er forpligtede til at overtage afdødes gæld – men denne udgangsposition kan hurtigt ændre sig undervejs, således at *arvingerne faktisk bliver ansvarlige for boets gæld*.

Deling af boets aktiver

Et sådant ansvar for afdødes gæld vil efter loven indtræde, hvis arvingerne helt eller delvis har *delt boets aktiver*. Af samme grund kan enhver arving forlange, at boets aktiver ikke må deles, før boets gæld er betalt eller behørigt sikret.

Som en undtagelse til denne regel gælder dog, at arvingerne godt kan dele ”*sædvanligt indbo og personlige effekter*”, uden at der derved indtræder hæftelse for boets gæld. Denne undtagelse er begrundet i praktiske hensyn, eksempelvis hensynet til at få ryddet afdødes bolig på et plejehjem.

Indfrielse af gæld

Der indtræder også hæftelse for arvingerne for boets gæld, hvis arvingerne har anvendt samtlige boets midler til dækning af noget af boets gæld, uden at indfri boets øvrige gæld.

Personlig og solidarisk hæftelse

Hvis arvingerne som følge af de nævnte forhold hæfter for boets gæld, hæfter arvingerne personligt og solidarisk for gælden. Enhver af boets kreditorer kan således holde sig til enhver af arvingerne for det fulde beløb, som boet skylder kreditoren. Det er selvsagt ingen spøg for en arving at blive mødt med eksempelvis et krav om fuld indfrielse af gælden på afdødes kassekredit. Denne arving må så selv sørge for at få afregnet med de øvrige arvinger.

Offentliggjort d. 21. marts 2009

Boet bliver insolvent

Undertiden viser det sig *først undervejs* på skiftet, at boet er insolvent. Et typisk eksempel er de dødsboer, hvor boets formue ved dødsfaldet var placeret i fast ejendom eller værdipapirer, og hvor værdifald på disse aktiver viser sig at medføre, at boets egenkapital gradvist bliver negativ.

Er et sådant dødsbo startet op som et privat skifte, men er der *ikke sket deling* af boets aktiver mellem arvingerne, overtager arvingerne som det udgangspunkt ikke ansvaret for afdødes gæld. Det gælder, selv om *en del* af boets formue er anvendt til indfrielse af boets gæld. Uanset at arvingerne ikke hæfter for gælden i denne situation, er det normalt min anbefaling at lade boet overgå til bobestyrerbehandling eller i det mindste at antage sagkyndig bistand til boets videre behandling.

Har arvingerne derimod *delt boets formueaktiver* mellem sig, eller har arvingerne *anvendt alle aktiver i boet til indfrielse af gæld*, indtræder der som udgangspunkt hæftelse for arvingerne for boets gæld.

Udbakningsreglen

En særlig regel gør det dog muligt for arvingerne at undgå hæftelse for boets gæld, hvis boet overgår til bobestyrerbehandling, og arvingerne samtidig *tilbageleverer*, hvad de har modtaget fra boet. Hver arving skal tilbagelevere, hvad han eller hun har modtaget. Men frigørelsen for hæftelsen for boets gæld indtræder først, når alle arvinger har tilbageleveret, hvad de har modtaget. Ønsker en arving at undgå hæftelsen for boets gæld, kan det derfor blive nødvendigt for ham *også* at dække, hvad de andre arvinger mangler at tilbagelevere til boet. Kreditorerne vil også kunne komme til at tilbagelevere, hvad de har modtaget.

Det kan altså være en meget risikabel affære for privatskiftende arvinger at acceptere deling af boets aktiver, uden at der er sikkerhed for, at der er tilstrækkelige midler i boet til

Offentliggjort d. 21. marts 2009

dækning af boets gæld. Dette gælder, selv om det som udgangspunkt er muligt at ”bakke ud” af en hæftelse for boets gæld.

Bobestyrerboer

Bobestyrerbehandling af et dødsbo er blandt andet aktuelt, hvis afdøde har bestemt bobestyrerbehandling i et testamente, eller hvis arvingerne ikke kan blive enige om et privat skifte. Bobestyrerbehandling anvendes også, hvis boet må antages at være *insolvent*.

Selv om behandlingen af et dødsbo måtte være startet op som et privat skifte, kan enhver arving altid anmode om, at boet overgår til bobestyrerbehandling.

Har afdøde i sit testamente selv peget på en bestemt person som bobestyrer, er det som udgangspunkt denne person, der behandler boet. I andre tilfælde vælger Skifteretten en bobestyrer blandt en kreds af lokale advokater, der har opnået en særlig autorisation af det offentlige som bobestyrer.

Selve behandlingen af dødsboet varetages af bobestyreren efter et omfattende og forholdsvist detaljeret sæt regler i den såkaldte dødsboskiftelov. Formålet er at sikre en korrekt og behørig afvikling af boet med skyldig hensyntagen til boets kreditorer og dernæst til arvingerne.

Arvingerne *hæfter ikke for boets gæld*. Er der et overskud i boet efter afslutningen af bobehandlingen, fordeles dette overskud mellem arvingerne.

Behandlingen af boet skal være afsluttet senest 2 år efter dødsdagen, med mindre der foreligger særlige forhold, der begrundes, at boet løber i længere tid.

Med de nuværende konjunkturforskel på ejendomsmarkedet, hvor salg af boets ejendomme i mange tilfælde trækker i langdrag, kan det være en overvejelse værd at lade boet behandle ved bobestyrer eller lade et privatskiftet bo overgå til bobestyrerbehandling, da boperioden så forlænges fra 1 til 2 år.

Offentliggjort d. 21. marts 2009

Det forsigtige valg

Med mindre man som arving er meget sikker på, at der er tilstrækkelige midler i boet til at dække boets gæld, må det, i hvert fald med de nuværende konjunkturer, anbefales at starte bobehandlingen op som et bobestyrerbo.

Måtte det sidenhen vise sig, at der rent faktisk er tilstrækkelige midler i boet til at indfri gælden, kan boet begæres udleveret til privat skifte, hvis det på dette tidspunkt skønnes hensigtsmæssigt at afslutte boet som et privat skifte.

— o —